

POKROK PUBL. CO.

vydává
POKROK ZÁPADU
a místní vydání

v Crete, pro Saline okres, Nebraska; ve Schuyler a Clarkson, pro okres Colfax, Nebraska; ve Wilson, Kas., pro stát Kansas; v Cedar Rapids, Ia., pro stát Iowa; v St. Paul a Minneapolis, Minn., pro stát Minnesota, a v Tynndall, S. D., pro státy South a North Dakota.

PŘEDPLATNÉ:

Pro Spojené Státy \$2.50
Pro Kanadu \$3.75

Zásilky peněžní dějtež se pomocí peněžních poukázek Express Money Orders), bankovních poukázek (Bank Draft), anebo v registrovaném dopise.

Oznamujete-li své přestěhování, udejte starou i novou adresu.

Dopisy z kruhů čtenářstva uveřejníme ochotně. Musí být slušné, psané bez úmyslu někomu osobně poškodit a podepsány plným jménem, ať již má být v redakci utajeno, anebo v dopise uveřejněno.

CO VYKONALA NAŠE ARMÁDA VE FRANCII.

Samí Němci dozrávají, že od toho okamžiku, kdy Amerika vylásla válku, stalo se jejich vítězství naprostou nemožností a bylo jen otázkou, mají-li se vzdát dříve nebo později. Jejich veliké zásluhy oceňují i všichni spojenci. My, kteří jsme se během války přes hranice své země nikdy nedostali, víme jen, jak se pracovalo doma. Ale výsledky této práce zůstávaly utajeny, vláda přísně tajila všecko, čím by se bylo mohlo prospěti nepříteli.

Dnes jest uzavřeno příměří, ale cenzura není odstraněna docela. Jest jen uvolněna a jsou některé věci, o nichž se dosud psát nesmí. Ale proto přece možno jest podati aspoň přehled toho, co Amerika na půdě Francie vykonala. Nutno jen podotknouti, že to, co vidíme ve Francii, jest jen částí velkého díla, které se jevilo také na moři, na jiných bojištích v Evropě i v Asii a i v dalších přípravách doma.

Dne 11. listopadu, když bylo uzavřeno příměří, měly Spoj. Státy ve Francii 78,291 důstojníků a 1,831,376 mužů, bezmála dva miliony, ale více než dva miliony s tím, co bylo v době té v Anglii, Itálii a jinde. Na hlavním americkém bojišti, v Argonne, bojovalo 750,000 Američanů, nepočítaje americké oddíly, které bojovaly na jiných částech fronty. Tato lidská síla byla však jen jedním článkem z mnoha jiných. Za ní byla velká ústrojí, jakého jest třeba, aby se udržovala tak velká armáda v činnosti. Zřizovaly se železnice a motorové cesty a poněvadž ochuzená Francie a Evropa celá nemá ani materiálu pro potřeby vlastní, musely se voziti přes moře lokomotivy, železniční vozy, kolejnice, nákladní automobily a všecko podobné.

Za tím zase byla potrava, potřebná pro tolik lidí, oděv a jiné potřeby, stejně jako přístavě, doly a magaciny, které se musely pro tak ohromné rozměry teprve stavěti. Všecky síly byly třeba napnouti. Americká armáda přivezla do Francie 967 velikých lokomotiv a 13,174 vozů železničních, jichž ve svých službách používala. Aby se vyhovělo potřebě, jimž Francie vyhověti nemohla, bylo postaveno nových 834 mil pravidelných železnic, 500 mil z toho bylo zřízeno teprve od 1. června. K tomu všemu postaveno bylo mnoho železnic úzkokolejových, jakých se potřebuje na bojišti, a to 115 mil, dále bylo opraveno 140 mil železnic německých, které padly spojeneckému vojsku do rukou, když spojenci postoupili. Asi 225 mil železnic francouzských bylo operováno Američany.

Tyto číselce reprezentují společnost, ale železničnictví jest jen částkou toho, co bylo v celku vykonáno. Moderní válečnictví více než o železnice opírá se o motory a v tomto oboru jest naprosto nemožno podati nějaké přesnější číselce. Američtí inženýři pracovali dnem i nocí na tom, že udržovali francouzské silnice v

dobřím stavu i vzdor úžasnému upotřebení za války stavěli mosty a jiným způsobem starali se o to, aby byly cesty volné. Celá rozsáhlá krajina za americkými liniemi jest plna typických amerických strojů na stavby cest, z nichž mnohé v Evropě nikdy před tím nebyly viděny. Aby se tato práce udělala, mělo americké vojsko dne 11. listopadu v činnosti více než 53,000 motorových vozů všech druhů.

Ačkoli jest již uzavřeno příměří, které věští zcela jistý mír, přece vojenské úřady nedovolí zmínky o obrovských zásobách stříeliva, které bylo přes moře přepraveno a dosud se udržuje pohotově, kdyby ho bylo třeba. Dovoluje se však aspoň věděti něco o zásobách potravin, které byly nahromaděny. Bude z toho patrné, že naše vojsko nebylo nijak v nebezpečí, že bude trpěti hlad, kdyby se byla válka protáhla i když Američtí slíbili, poskytnouti v potravinách pomoc spojenečům vedle uhařování potřeb vlastních. (Vojenským výrazem "porce" znamená množství různého druhu potravy, které voják potřebuje denně. Jest zajímavé, co všechno americká armáda v pohotovosti má. Na př. je tu 390,000,000 porcí fazolí, 183,000,000 porcí mouky a náhražek moučných, 267,000,000 mléka, 161,000,000 másla a náhražek, 143,000,000 cukru, 89,000,000 masa, 57,000,000 kávy, 113,000,000 rýže, krup a podobných výrobků obilniny. Je postaráno i o ovoce, cukrovinky a podobné lahůdky, kdežto kuřáci mají tu 761,000,000 denních dávek cigaret a tabáku jiného druhu.)

Armádní úřady připomínají, že zásoby tyto byly pořízeny tím, co si na jídle ušetřilo obyvatelstvo doma. Bez tohoto šetření bylo by zásobování armády nemožné, stejně jako by nebylo možno slíbiti podporu spojenečům, kterým na zimu hrozil vážný nedostatek. Americká armáda zaručila se dodávkou armádě francouzské 2,000,000 liber masa, 5,500,000 liber fazolí a rýžové mouky a k tomu přiměřeně množství mléka. Britům bylo slíbeno 8,000,000 liber masa, Belgičané dostati měli 4,500,000 porcí všeho druhu.

Jest těžko vypsat, co vykonali Američtí v ohledu zlepšení výkonnosti přístavů a skladišť od té doby, co první vojsko na břeh vystoupilo. Tato práce byla v náležitém poměru s prací, která byla vykonána jinde. V Boreaux bylo postaveno deset doků pro velké parníky v délce 4100 stop dohromady. V Montoir, blíž St. Nazaire, stávi se deset doků jiných v délce 3290 stop. To však není všecko, co naši inženýři v přístavech vykonali. Bylo třeba prohlubovati vody, opravovati doly a stavěti k nim nové železniční koleje. — Byly zřízeny magaciny o skladní ploše 23,000,000 čtver. stop. Tím způsobem se přistavy tak zlepšily a výkonnost jejich stoupla, že i kdyby byli Němci dobyli Calaisu, nebylo by spojenecké vojsko zbaveno možnosti, po moři se zásobovati. Kdyby bylo k tomu došlo, byli by i Britové používali přístavy, které na západním břehu Francie přímo s atlantickým oceánem sousedí. Tyto číselce ukazují, co bylo se strany Američanů provedeno. Jeden německý major, za jatý Američany v lese argonském, se vyslovil: "My víme, že jest porážka nevyhnutelná. My víme, že zde je v činnosti vaše armáda první a druhá a že jest armáda třetí skoro již k činnosti připravena. — Víme, že mají následovati armády další. Dovedeme změřiti vaši práci. Konec války musí přijíti brzy." A nemýlil se.

NAŠ PRVNÍ DIPLOMAT.

V tomto dějinném okamžiku skvělých úspěchů československé věci cítíme tak blízko přilisi ještě v událostech samých, abychom mohli dosti oceniti a doceniti onu energii a houževnatou práci dr. Eduarda Beneše, jež dovedly československý revoluční prapor až k bodu, kdy on sám stává se prvním ministrem zahraničních záležitostí v provisorní vládě československé republiky. Československá vojnina i občané ve státech spojeneckých, jimž hlavně jsou tyto řádky adresovány, zajisté sledovali s rozčarováním a s radostí v srdcích všechna období ve vývoji diplomatické akce našeho hnutí. Sotva však při tom si uvědomovali dostatečně, kolik zde jest práce a nádeje dr. Eduarda

Pomník Edith Cavellové

Tento krásný pomník zbudován byl k počtu Edith Cavellové, ošetřovatelky, která žila jako upřímná vlastenka a zemřela jako mučednice. Pomník odhalen byl v minulých dnech královnu Alexandrou v Norwich v Anglii, kde právě otevřen byl útulek pro ošetřovatelky.

Beneš. Četli o jeho jednáních s vládami spojeneckými, sledovali jeho činnost literárně-politickou, s pýchou nalézali jeho úsudky citované v žurnálech celého světa a těšili se postupně ze všech československých úspěchů. Ale to vše viděli před očima skoro úplně neosobně. Vyskytovalo-li se při tom jméno dr. Beneše, dalo se tak jen jaksi z úřední povinnosti. Rovněž tak v jeho osobním poměru k našim vojínům. Dny i noci pokračuje v nejméně intenzivní práci o těžkých otázkách naší armády, ale téměř důsledně opomíjí reprezentační povinnosti, jež mu jeho úřad ukládá v tomto směru. Ale dr. Beneš pokládá se sám za vojáka na neobyčejně zodpovědné pozici a objevuje se tu v vojska jen tehdy, kdy jeví se toho krajní potřeba. Je toho názoru, že všechny povty vojska mají být adresovány nejvyššímu veliteli armády, prezidentu T. G. Masarykovi!

Dnes naskytuje se nám však povinnost, abychom aspoň letmo a kuse zmínilí se o osobě ministra zahraničních záležitostí prvé československé republiky. Je přirozeno, že teprve přísti doba při podrobném studiu československého hnutí bude mocti správně a zevrubně podati politický a státnický profil dr. Beneše a stanoviti jeho podíl na konečných úspěších československé revoluce.

My, kteří jsme měli štěstí od prvopočátku zahraniční akce kráčet v řadách za dr. Benešem,

Pomáhá trpícím ve Francii.

Pani Charles B. Dillinghamová, manželka známého divadelního podnikatele, vykonává mnoho k úlevě trpícím ve Francii. Pani Dillinghamová je ve spojení s četnými válečnými pomocnými organizacemi.

dnes více cítíme sílu jeho osobnosti v našem hnutí, než dovedeme obsáhnouti a shrnouti všechny jeho zásluhy. Pamatujeme se příliš živě, jak v těch začátcích všechny oficiální diplomacie Dohody byly k nám neobyčejně uzavřeny, uctivě chladny, až mrazivý. Svět žurnalistický nás celkem znal jen jako fragment Rakousko-Uherska, který zajímal je tak dalece, pokud monarchie jako celek upadala z velmocenského postavení. — Nějaká ta persekuce se nám sice přičetla k dobru, ale o československé otázce jako mezinárodním problému nechtěl nikdo ani slyšet, tím méně vážně se s ní zabývat. Neměl-li svět se k nám stavěti jako k nenapravitelným sníkům politickým, bylo nutno ukázati, že všechny zjevy v československých řadách, na frontech i doma nejsou nahodilými projevy slabosti rakousko-uherského státního organismu. Bylo nutno učiniti důkaz, že českoslovenští političtí emigranti v čele s prof. Masarykem a dr. Benešem nejsou nějakým radikálním odstěpkem národa, dobrodružnými uprchlíky za hranice, nýbrž že mají přesně vymezený mandát od národa a svobodně hlásí se před světem ve jménu ostatních o práva československého lidu. Bylo dále třeba poukázati, že tato organizace jest pevná, plně si vědomá zodpovědnosti svého poslání. Plnění tohoto úkolu, uvěsti československé zahraniční hnutí do ocelové kostry, jež by měla před světovým forem tyto vlastnosti, připadlo hlavně dr. Eduardu Benešovi, který od září 1915 po svém útěku z Čech usadil se v Paříži, aby zde pracoval na naší věci.

Měli prof. Masaryk hlavní zásluhu o ideovou sílu a prestiž našeho programu za hranicemi, přísluší dr. Eduardu Benešovi nejsporně přední zásluha o provádění a zužitkování tohoto programu na diplomatickém poli.

Dr. Beneš neodešel z Čech za hranice náhodně. Od počátku války až do r. 1915 v dobách svého romantismu československé revoluční organizace byla osoba jeho hlavní osou, ústředním výkonným orgánem, k němuž sly všechny nitky tajné skupiny v Čechách, složené z důvěryhodných osob jednotlivých politických stran a korporací. Dr. Beneš v této své funkci vynikl velkou neohrožeností, jež byla na konec veřejným tajemstvím celé politické Prahy. Měl zvláštní smysl pro praktickou technickou stránku mladého spiknutí. Jeho pseudonym označoval, že on jest vlastním ohniskem této organizace; jeho osoba byla také nejvíce exponována. Když zavřen dr. Kramář a dr. Scheiner a persekuce přitůhla, dr. Beneš pracoval a budoval na revoluční organizaci ve vlasti, aniž by mu dusná atmosféra nějak zabraňovala. Ale každá neohroženost jde až na jistou mez nejnemnější opatrnosti. Ta se objevila, když bylo otázkou jen půl dne, aby kuráž dr. Beneše stála — šibenici. Tehdy jsme ho s prof. Masarykem a dr. Sychrovou s radostí přivítali v Ženevě. Ale sotva prof. Masaryk tázal se na podrobnosti, zdali revoluční organizace ve vlasti nebude dr. Beneš ještě potřebovati, dr. Beneš bez bázně prohlásil, že pro jistotu na nějaký určitý čas se do vlasti ještě vrátí. Byl by tam ovšem přijel ve chvíli, kdy rakouští katané odváděli do vězení jeho chof, ustíe se za to, že vzácná kořist jim již uklouzla. Na práci Masarykovo dr. Beneš nevrátil se již do Čech, nýbrž odebral se do Paříže.

Paříž nebyla dr. Benešovi neznámým terrainem. Při této příležitosti je nutno, abychom zopakovali několik dat ze životopisu dr. Beneše. Započev v roku 1904 filosofická studia v Praze, odebral se r. 1905 do Paříže, kde na Sorboně věnoval se studiu za velmi nepříznivých podmínek materiálních, tak, jak to bylo osudem tisíců nejlepších našich lidí. Dr. Beneš pochází totiž z nemajetné vesnické rodiny. Narodil se v Kozlanech v Plzni. Roku 1906—1907 vidíme jej na univerzitě v Dijonu, r. 1908 v Londýně a v Berlíně, od října v červnu odjíždí složit doktorát právnický do Dijonu. Rok na to má již titul doktora filosofie na univerzitě Karlo-Ferdinandově. Od roku 1910 až do svého odchodu za hranice r. 1915 učil v Československé obchodní akademii v Praze moderním dějinám, národním hospodářství a historii. Roku 1912 habilitoval se na praž-

ské univerzitě pro filosofii a sociologii, rok po té na české vysoké škole technické pro filosofii techniky. Z té doby třeba zaznamenati obsáhlou literární činnost vědeckou a politickou, která prozrazuje už jeho talent a bystrou, přesnou metodu smýšlení. Suggestivní síla jeho osobnosti dává mu v posledních letech před válkou místo vůdce mladé politické generace strany, lidově pokrokové a státoprávně pokrokové; za splnění těchto stran jako člen výkonného výboru strany lidově pokrokové, usiloval ve smyslu československého programu za samostatnost.

Do Paříže přišel tehdy dr. Beneš s hlubokými studii a jistou politickou prací na půdu, kde již dříve byl zdomácněl. V této chvíli nutno se zastaviti nad výsledky jeho tříleté práce. Prvé doby obtížných počátků dávají svědectví o nezlomné odvaze a mravní síle dra. Beneše. Posledních několik měsíců dává nám zase doklad o jeho diplomatickém taktu a obratnosti, který jest všeobecně uznáván všemi Spojenci. Prvé období jeho činnosti zahrnutí zaujato bylo hlavně organizací, propagační a žurnalistickou prací. Doklady o tom bude nutno sledovati ve všech francouzských a anglických novinách a revuách. Rozruch v spojeneckém světě učinila samostatná publikace, se smělým titulem znějícím v překladu "Zničte Rakousko-Uhersko!" — jež vyšla ve vydání francouzském, anglickém a italském. Její heslo stalo se dnes programem celého světa. Také naše orgány, Československá Samostatnost a La Nation Tehéque měly v něm stálého spolupracovníka. Když bylo nutno ukázati před cizinou naši samostatnost v jednání, převzal dr. Beneš v dohodě s prof. Denicem úplné řízení "La Nation Tehéque". V lednu 1917 Spojenci zaslali notu Wilsonovi, v níž československá otázka po prvé vyzdvížena na mezinárodním prglblém. Společný podíl zásluh o to připadá dr. Benešovi a dr. Štefánikovi. Dlouhé úsilí bylo nutno, než dospěli jsme k výsledku, nut vlastní armádu ve Francii a v Itálii. Dr. Beneš byl si vědom, že jen přes tuto etapu možno dojíti na pole nevyznanější a nejdůležitější, jež jeví se v uznání československého národa za spojenecký, uznání našich armád za řádné bojující vojsko a Národní Rady jako skutečnou vládu československou. K tomu druhí se spojenecké smlouvy, které dr. Beneš za Národní Radu uzavřel v Anglii a ve Francii a jejichž variant v nejbližších dnech byl podepsán i s Itálií, smlouvy, které tvoří hlavní záruky naší samostatnosti. V těchto smlouvách jest nejčerstvější přímý úspěch státnického umění dra. Beneše.

Dr. Beneš pracuje neobyčejně rychle a přesně, jasně vědom, čeho chce docíliti. Takové jest i jeho smýšlení a všechno jednání. Nepamatují se, že by byl kdy postrádal klidu v úsudku. Často, když jsme trnuli v úzkostech o budoucnost, nedal se vyrušiti z rovnováhy a tím ze své promyšlené cesty. Svě úspěchy v politice nebo svoje jednání diplomatická líčí jako zcela jednoduché a samozřejmé, že se musíte vzpřiti této suggestci, abyste ji nepodlehli. Prof. Masaryka zvykli jsme si připojovati za velikány, počínaje Husem a konče Palackým. Uvažují-li o státnickém a diplomatickém nadání a práci dra. Beneše, nemohu se odpoutati od představy Jana z Rokycan anebo státnického silhaouty Jiřího z Poděbrad. V zimě tohoto roku italský socialistický poslanec Canepa nazval v úvodním článku "Messagero" dra. Beneše "Československým Mazzinim". — M. Božimov v Československé Samostatnosti.

Královský hrad pražský, sídlo české vlády. Každou historii předehází pověst; i vznik Prahy je zahalen mlhou pověstí. Hrad pražský nestál v prvních dobách v místech dnešních, nýbrž na pravém břehu vltavském, na strmé skále vysehradské bylo místo obrátů náboženských, soudů, shromáždění lidu při správě záležitostí veřejných v době míru a útočiště jeho v dobách válečných. "Město vidím veliké, jehož sláva hvězdi se dotýká" — s Vyšehradu prý dlechem prorokům věstila Libuše, zakladatelka dynastie Premyslovců. A přece ještě za dob pohan-

KRÁLOVSKÝ HRAD PRAŽSKÝ, SÍDLO ČESKÉ VLÁDY.

Krise vrehol. V květnu 1618 sešli se čestí pánové pod obloží na poradu do domu starostavného rodu Šuřických — nyní "u Mon tagů" — jejichž výsledkem druheho dne byla výprava na hrad defenestrace, přímý podnět váky třicetileté. Brzy stává se hrad sídlem zimního krále Bedřicha Falckého, ale nikoli na dlouho. Po osudné bitvě na pláncích bělohorských opouští v siléném lete Prahu, onu Prahu, která svou náherou okouzila tolik ehofoho Alžbětu, že při pohledu na kmenouta píseň slávy české zřekla: "Opravdu, královské to místo!" Sídlo králů českých osiřelo dvůr trvale odstěhoval se do Vídne.

ských spadá vybudování hrade na vrhu, kde vědovi dnešní hrad. První křesťanský kníže Bořivojed po svém pokřtěním vystavěl v místech oněch kostel P. Marie, v počátek pak století X. kníže Vratislav baziliku sv. Jiří, př kníže Boleoslav II. zřídil ženský klášter a téhož roku dosáhl pro Čechy zřízení biskupství. Sem také spadají zároven počátky Prahy, která vznikala jako podhradí. V ní uvádí se již na počátku XII. století kostel P. Marie před Těmem.

V r. 1303 královský hrad shore a potom pustnul. Karel obýval Králov Dvůr v místech dnešního Obecního domu Pražského. Jeho ideálem bylo povznést Prahu na výši kulturní i uměleckou. Po něm a vzorní dosti skytala mu Paříž; dle skvostného sídla francouzských králů, Louvre, dal přestavěti královský hrad pražský, v němž sídlil nejen sám se svým dvorem, nýbrž zde spolu byly i místnosti nejvyššího soudu zemského a palác, t. j. veliká síň pro větší shromáždění, na př. sněmy zemské. Hrad stal se tak řádným sídlem nejvyšší české vlády. Stědrost a umělecká duše Karlovo přilákala do Prahy legie umělců, jejichž výtvoři chtěl panovník Prahy učiniti Řím severu. Při hradě vztyčil nový dóm svatovítský ve vzletné gotice, pohádkověkozo středověku vytvořil v Karlštejně, v Praze samé a jím založeném Novém městě provedl velikolepé stavby chrámové, klášterní a palácové.

S úm r. 1378 byl uložen do hrobu veliký genius národa; za Václava IV. přichází úpadek v umění. Hnutím reformním připadá národu českému vůdčí úloha v boji za svobodu myšlení a učení, tím stává se český národ významným činitelem v dějinách světových. — Hranice kostnická proráží dusná mračna středověku a blesky z ní šlehačejí uručují hranice celých útvarů státních. Bouřlivým dobám padlo v obět mnoho uměleckých památek, posvátný, velebný Vyšehrad obrácen v trosky. Prostředku ku provedení díkldů, jejich oprav se nedostávalo a války, jimž země ustavěná byla snována, neskytaly ani času potřebného. A tak Jiří Poděbradský, první král z vlté národa a poslední z krve české, a po něm dlouhou dobu Vladislav Jagelonec sídlili v Králově Dvůře na Starém městě. Až r. 1448 vračí se Vladislav se svým dvorem na hrad Pražský a dává zde vytvořiti Benešem Retem z Pístova sál v sluhu gotickém, jemuž není v Evropě rovna. Peníze na stavbu daly zlaté doly kutnohorské.

Po nešťastné smrti mladistvého Ludvíka u Moháče dostává se královský hrad Pražský dynastií habsburské spolu s trůnem českým svobodnou volbou. Ferdinand I. přikoupil za peníze české komory vinice kapituly Všech Svatých a jeptišek sv. Jiří a vybudoval tu pro svou choť Annu letohrádek, který jest nejkrásnější stavbou renaissance ve střední Evropě. Když pak 2. června 1541 padla valná část hradu za obět požáru, dalo se obnovení jeho zase jen zemským nákladem. Mluví se tehdy v první řadě o náležavé opravě sálu Vladislavského, co obzvláštní okrase, kterou jest ceniti jako klenot zemský. Poslední doba slávy a rozmachu vzechal nad hradem královským a nad Prahou se zlatým věkem Rudolfovým, který jde ve šlépějích ote vlasti. Panovník se sroem djevím, se sklony uměleců, na radě ve společnosti umělců a učenců a čini z něj klenotičku uměleckých pokladů a památek — které za několik málo let loupi sádateska celého světa; zbytky velikých sbírek Rudolfových ještě po letech odváží z Prahy Vídeň.

Krise vrehol. V květnu 1618 sešli se čestí pánové pod obloží na poradu do domu starostavného rodu Šuřických — nyní "u Mon tagů" — jejichž výsledkem druheho dne byla výprava na hrad defenestrace, přímý podnět váky třicetileté. Brzy stává se hrad sídlem zimního krále Bedřicha Falckého, ale nikoli na dlouho. Po osudné bitvě na pláncích bělohorských opouští v siléném lete Prahu, onu Prahu, která svou náherou okouzila tolik ehofoho Alžbětu, že při pohledu na kmenouta píseň slávy české zřekla: "Opravdu, královské to místo!" Sídlo králů českých osiřelo dvůr trvale odstěhoval se do Vídne.

